

Ο Αλεξανδρόπουλος και τα κακώς κείμενα στην Παιδεία

Του ΒΕΝΙΟΥ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ*

...αμυνώ δε, και μόνος και μετά πολλών... (από τον όρκο των Αθηναίων εφήβων)

Ο συνάδελφος Στέλιος Αλεξανδρόπουλος πέθανε στις επάλξεις. Από συγκοπή, όταν η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης τον παρέπεμψε στο Πειθαρχικό χωρίς να δεχτεί να τον ακούσει, διότι «σπίλωνε τη φήμη του πανεπιστημίου». Πώς; Καταγγέλλοντας μεθοδεύσεις στην επιλογή μεταπτυχιακών φοιτητών, ελέγχοντας τα κυκλώματα εξουσίας, θίγοντας τα κακώς κείμενα.

Καθώς δεν τον γνώριζα προσωπικά, μπορώ να αναφερθώ στον θάνατό του χωρίς προσωπικό πάθος. Με οργή όμως. Γιατί η Λερναία Ύδρα που μαχόταν ο συνάδελφος είναι σε όλους γνωστή. Έχει τρυπώσει παντού κι έχει χίλια ονόματα: διαφθορά, διαπλοκή, βυσμάτωση, λάδωμα, κ.τ.λ. Στη ρίζα της το σύνδρομο «Εγώ πάνω απ' όλα».

Κάποτε η Ελλάδα των μη προνομιούχων ύψωσε το ανάστημά της, όχι για την κατάργηση των προνομίων, αλλά για τη διεύρυνσή τους, με κυρίαρχο σύνθημα «Φάε κι εσύ, μπορείς! Για όλους έχει». Και όντως κάποιοι έφαγαν -αυθαίρετα κτίσματα, πακέτα μετοχών, ευρωπαϊκά προγράμματα, παροχές και διευκολύνσεις κάθε λογής- γιατί για κάποιους είχε. Για αρκετούς, ώστε πολύ περισσότεροι να ελπίζουν ότι θα 'ρθει κι η σειρά τους.

Ο κόσμος άλλαξε, αλλάξαν οι καιροί. Το διάλειμμα τελείωσε, τα κεφάλια μέσα. Η χώρα πατώνει σε όλους τους δείκτες (με μερικές ασήμαντες εξαιρέσεις, όπως τα κέρδη των τραπεζών ή τις οφειλές των εργοδοτών στα ασφαλιστικά ταμεία) και πρέπει να μπει μια τάξη. Καθώς αυτοί που φταίνε είναι οι τεμπέληδες-ανεύθυνοι-λουφαδόροι εργαζόμενοι (που ταλαιπωρούν τον καταναλωτή λαό, και που στις ακραίες περιπτώσεις γίνονται και τρομοκράτες), πρέπει να πάσουν να είναι ανεξέλεγκτοι. Χρειάζεται έλεγχος, χρειάζονται κάμερες και κινητά παρακολούθησης, χρειάζονται ειδικά σώματα επιθεωρητών-αξιολογητών, γιατί όλοι είναι ύποπτοι: Μέχρι και του πρωθυπουργού το τηλέφωνο παρακολουθείται (χωρίς κανείς να αναφέρει τη λέξη κατασκοπία).

Ο έλεγχος είναι συστατικό στοιχείο της Δημοκρατίας: έλεγχος της εξουσίας από τους πολίτες, των λίγων από τους πολλούς, των ισχυρών από τους αδύναμους. Ποτάμια αίμα χύθηκαν γι' αυτό. Σήμερα όμως, και στις δύο πλευρές του Βορείου Ατλαντικού, όπου υπέρτατο αγαθό θεωρείται η ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων (υπό το άγρυπνο βλέμμα των πολυεθνικών εταιρειών, και στο μέτρο βέβαια που τις βολεύει) και συνακόλουθα η εμπορευματοποίηση των πάντων, τα πράγματα έχουν αντιστραφεί. Οι λίγοι επιδιώκουν να ελέγχουν τους πολλούς.

Κι όσοι δεν εννοούν να το καταλάβουν με το καλό το καταλαβαίνουν άμα λάχει και με το άγριο. Είτε «αυτοκτονώνοντας» όπως ο Τσαλικίδης που ίσως ψυλλιάστηκε ότι κάτι τρέχει στη Vodafone, είτε με δυσμενείς μεταθέσεις όπως ο αστυνομικός Γ. Τσαϊρίδης που αποκάλυψε κύκλωμα χρηματισμού στην Αστυνομία Χίου, είτε με παραπομπή σε Πειθαρχικό Συμβούλιο όπως ο Αλεξανδρόπουλος.

Ας δούμε στον χώρο της Παιδείας πώς εφαρμόζεται αυτό. Η κυβέρνηση έχει ανάγκη σε πρώτη προτεραιότητα την πλήρη εμπορευματοποίηση της Ανώτατης Παιδείας, θεωρώντας πανάκεια την ύπαρξη ιδιωτικών πανεπιστημίων -θέλει μάλιστα να αλλάξει και το Σύνταγμα σ' αυτό το σημείο. Και για να κερδίσει τη συναίνεση προσφεύγει στη γνωστή τακτική του αποδιοπομπαίου τράγου: Για όλα τα κακά (που όντως υπάρχουν) φταίνε οι τεμπέληδες-ανεύθυνοι-λουφαδόροι καθηγητές (και για κανένα ο εργοδότης τους). Ο ανταγωνισμός των ιδιωτικών πανεπιστημίων θα τους υποχρεώσει να συνετισθούν.

Διάρρηξη η συλλογιστική αυτή. Στηρίζεται στο ότι υπάρχουν, στις ΗΠΑ και αλλού, ιδιωτικά πανεπιστήμια υψηλού επιπέδου. Οντως. Δεν μας λένε όμως με ποιο μαγικό ραβδί θα ιδρυθούν στην Ελλάδα δέκα Χάρβαρντ μόλις αλλάξουμε εμείς το Σύνταγμά μας. Αυτό που σίγουρα θα γίνει είναι ότι θα εξομοιωθούν νομοθετικά τα ήδη υπάρχοντα κολέγια με τα δημόσια ιδρύματα (και αν η Πολιτεία συνεχίσει να ιδρύει πανεπιστημιακά παραρτήματα, με φοιτητές αλλά χωρίς προσωπικό, σε διάφορες κωμοπόλεις, τα ιδιωτικά θα είναι καλύτερα, διότι το υπουργείο θα χαμηλώνει τη στάθμη των δημόσιων σε επίπεδο πάρκινγκ). Ηδη η υπουργός Θρησκευμάτων έχει ανακράξει «Μα τόσα λεφτά έχουν επενδύσει οι άνθρωποι!» και έχει προτείνει και θέσπιση υποτροφιών για τα ιδιωτικά κολέγια, σαν να περίσσευαν από τα δημόσια πανεπιστήμια.

Γιατί άραγε οι φιλελεύθεροι αντικρατιστές που μας κυβερνούν δεν αφήνουν την αγορά (δηλαδή την πιάτσα) να αυτορυθμιστεί ελεύθερα, ώστε να φανεί ποια κολέγια βγάζουν ικανούς επαγγελματίες και ποια απλώς πουλάνε διπλώματα, αλλά θέλουν κρατική βούλα πάνω στα πτυχία; Μήπως επειδή η γνώση

Ο καθηγητής Στέλιος Αλεξανδρόπουλος πέθανε από συγκοπή όταν παρεπέμφθηκε στο Πειθαρχικό, διότι «σπίλωνε» τη φήμη του πανεπιστημίου

καθεαυτή δεν μπορεί ποτέ να εμπορευματοποιηθεί πλήρως και να αποτιμηθεί ακριβώς, ενώ το πτυχίο μπορεί; Ας μην ξεχνάμε ότι υπάρχουν στο Διαδίκτυο πανεπιστημιακά διπλώματα που αποκτούνται επί πληρωμή. Αργά αλλά σταθερά, προς τα κει βαδίζουμε, κάτι που ήδη επισημαίνεται από Αγγλους πανεπιστημιακούς, που έχουν πίσω τους δύο δεκαετίες Θατσερισμού.

Εκτός, όμως, από τα μελλούμενα υπάρχουν και τα σημερινά, τα δημόσια πανεπιστήμια. Για τα οποία η κυβέρνηση επαγγέλλεται μια μεταρρύθμιση, που θα τα καταστήσει εφάμιλλα των ευρωπαϊκών και αμερικανικών.

Τι μεταρρύθμιση, με ποιο όραμα; Το μόνο που επανέρχεται σαν σταθερό ρεφρέν είναι να μπει τάξη στα πράγματα. Με σκόρπιες προτάσεις θεραπευτικών μέτρων χωρίς διάγνωση: φοιτητικά συγγράμματα, ωράριο και βιβλίο ύλης διδασκόντων, περιορισμός ετών φοίτησης, περιορισμός φοιτητικής συμμετοχής στις εκλογές πρυτάνεων, περιορισμός της έννοιας του ασύλου κ.λπ. Η πλειονότητα των προτάσεων έχει χαρακτήρα διοικητικό, κανονιστικό, αστυνομικό.

Οι εξαγγελίες για διάλογο περί Παιδείας χρονολογούνται από τα τέλη του 2004. Οι επίσημες κυβερνητικές θέσεις συμπυκνώθηκαν σε ένα δισέλιδο κείμενο «αγαθών προθέσεων» που δεν έπαισε (και που ερχόταν σε αντιφάσεις με τις κυβερνητικές διαβεβαιώσεις προς τους Ευρωπαίους εταίρους), αρχές 2005. Παρά την αντίθεση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, ψηφίστηκαν κάποια νομοσχέδια κατακαλόκαιρο, τα οποία πλήθος θεσμικών οργάνων (23 Τμήματα και 3 Σύγκλητοι) αποφάσισαν να μην εφαρμόσουν.

Η κυβέρνηση, όμως, επιμένει. Προτίθεται να φέρει για ψήφιση νέο νόμο-πλαίσιο πριν από το καλοκαίρι, για να βάλει τάξη στα πράγματα. Τι σημαίνει αυτό, ουδείς γνωρίζει. Ο μη-διάλογος συνεχίζεται: Πολλαπλασιάζονται οι σκόρπιες παρεμβάσεις και προτάσεις, ημιεπίσημες, ανεπίσημες ή τελείως προσωπικές, ως τεστ αντανakλαστικών για να κόψουμε κίνηση. Και επιμελώς δεν διατυπώνονται επίσημα οι κυβερνητικές προθέσεις, ένα μήνα πριν κλείσει η Βουλή.

Πάμε, λοιπόν, σε μια επανάληψη των περσινών, με χειρότερους όρους: Μπροστά στην αντίδραση διδασκόντων και φοιτητών, η κυβέρνηση θα ψηφίσει τον νόμο της μόνη της μέσα στις διακοπές -κι αυτό βεβαίως είναι ήττα της. Το ότι μια «μεταρρύθμιση» δεν μπορεί να εφαρμοστεί ερήμην και εναντίον αυτών που καλούνται να την εφαρμόσουν, δεν μοιάζει να το 'χουν καταλάβει. Θα προσπαθήσουν βέβαια, με το καρότο και το μπαστούνι, εξαγοράζοντας συνειδήσεις και διώκοντας όσους αντιστέκονται, να βάλουν τάξη στα πράγματα: την τάξη του στρατώνα. Γιατί αυτό παίζεται σε τελική ανάλυση: το τέλος του πανεπιστημίου σαν εργαστήριο του μέλλοντος, σαν χώρος ανεξάρτητης παραγωγής και η ένταξή του σε διατεταγμένη υπηρεσία στη Νέα Τάξη Πραγμάτων.

Διότι διάγνωση για την πηγή των κακών υπάρχει, άσχετα αν η κυβέρνηση δεν τη συμμερίζεται: η πλήρης εμπορευματοποίηση σε συνδυασμό με την υποχρηματοδότηση έχει μέγα μέρος ευθύνης. Με ανεπαρκείς μισθούς (από 2.500 ευρώ ο καθηγητής σε τέλος καριέρας, μέχρι 200 ευρώ ο συμβασιούχος 407 σε κλάσμα θέσης) οι διδάσκοντες εξωθούνται σε ατομικές «συμπληρωματικές λύσεις», θεμιτές και μη (πόσο σχετική έχει εξάλλου καταντήσει αυτή η διάκριση...). Ενώ η υποχρηματοδότηση και η πλήρης υποταγή των ιδρυμάτων στο υπουργείο Θρησκευμάτων (έχουν ακυρωθεί εκλογές καθηγητών γιατί οι εισηγητές, επιλεγμένοι ως αρμόδιοι από τους εκλέκτορες, θεωρήθηκαν αναρμόδιοι από κάποιον ανίδεο γραφειοκράτη) θρέψει και αναπαράγουν διαγκωνισμούς και κυκλώματα εύνοιας.

Μπορεί να 'ναι σύμπτωση, αλλά παραμένει γεγονός ότι ο ενεχόμενος στην υπόθεση Αλεξανδρόπουλου αντιπρύτανης Κ. Λάβδας, συμμετείχε επώνυμα στον μη-διάλογο περί Παιδείας με αρθρογραφία «λεπτών ισορροπιών» (βλέπε «Ελευθεροτυπία», 27/5/2006). Όπως γεγονός παραμένει ότι η υπουργός Θρησκευμάτων ουδέποτε δημοσίευσε τη λίστα των μετεγγραφών που αφορούν συγγενείς πολιτικών. Κατά τα άλλα, πρέπει να μπει τάξη: Ποιους άραγε θα διορίσει το υπουργείο να την επιτηρούν;

Στον Σπάρτακο του Κιούμπρικ, ο Γράκχος (Τσαρλς Λότον), δήμαρχος εκ πληβείων, λέει περίπου: Προτιμώ τη δημοκρατία, κι ας έχει ολίγη διαφθορά. Χωρίς αυτήν, εξάλλου, η διαφθορά είναι και πολλή και ανεξέλεγκτη.

Στην επέλαση της βαρβαρότητας οφείλουμε να αμυνθούμε. Να μην επιτρέψουμε να μετατρέψουν οι σπόνσορες τα Τμήματα Πληροφορικής σε Τμήματα Υποκλοπών και τα Τμήματα Μουσικών Σπουδών σε Τμήματα Ευρωβυζίων: Δημόσια Παιδεία σημαίνει και Δημόσιος Ελεγχος και Διαφάνεια. Οφείλουμε και μπορούμε: Οι αντίπαλοί μας, όσο ισχυροί κι αν είναι, δυσκολεύονται να συσπειρωθούν σε μια σημαία με έμβλημα «ό,τι φάμε κι ό,τι πούμε και ο πιο μάγκας θα κερδίσει». Μπορούμε και συλλογικά και κατά μόνας, λέγοντας «όχι» όταν πρέπει.

Ετυχε ο Στέλιος Αλεξανδρόπουλος και πέθανε μόνος στο γραφείο του. Όμως μόνος δεν ήταν. Είναι ακόμα ανάμεσά μας. Κι ο θάνατός του ας γίνει ανάχωμα, ώστε κάπου να μουν κάποιοι φραγμοί.

*Πανεπιστημιακός, ΕΜΠ
Ηλταχ: ang@math.ntua.gr

Εκδήλωση για τον Στέλιο Αλεξανδρόπουλο

Όσο ζούσε, το όνομά του δεν είχε καταχωρισθεί στις μορφές, τις πρακτικές και τα απεικονίσματα της τρέχουσας δημοσιότητας -αυτό που λένε: «δεν είναι γνωστός».

Μετά, έγινε γνωστός ως «ξάφνικος θάνατος καθηγητή Πανεπιστημίου». Περνούσαν οι μετά τον θάνατό του ημέρες, και άρχισε να γίνεται γνωστός στο πανελλήνιο -με πρωτοσέλιδες αναφορές στον ημερήσιο Τύπο- όχι πλέον ως «αιφνιδίως εκλιπών καθηγητής», αλλά ως σύμπτωμα βαθύτατης νόσου του ίδιου του ελληνικού Πανεπιστημίου. Χωρίς να το θέλει, ο Στέλιος Αλεξανδρόπουλος έγινε το έμβλημα, η «παραδειγματική περίπτωση» της κατάντιας στην οποία μπορεί να φτάσει το «σύστημα» του Πανεπιστημίου, όταν κάποιος, από τους ίδιους τους κόλπους του, έχει μία διαφορετική προσέγγιση των αρχών και των διαδικασιών που πρέπει να διέπουν το Πανεπιστήμιο, όχι ως «συστήματος» ποικίλλου είδους «λειτουργικών διευθετήσεων συμφερόντων», αλλά ως χώρου αξιακής και κανονιστικής οριοθέτησης της κατάστασης πραγμάτων στον απαραίτητο χώρο της «ακαδημαϊκής παιδείας». Εθεσε ερωτήματα ως προς αυτά, και η απάντηση ήταν να τον παραπέμψουν στο Πειθαρχικό (η Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Κρήτης), επικαλούμενοι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα περί παράβασης καθήκοντος, και εγκαλώντας τον για «αναξιοπρεπή συμπεριφορά». Post mortem, οι ίδιοι παραγγέλλουν έρευνα για τη νομιμότητα της παραπομπής του στο Πειθαρχικό, αλλά και για το βάσιμο των ερωτήσεων που είχε θέσει -εν μέσω «βροχής παραιτήσεων» εκείνων που είχαν πρωτοστατήσει στον «φρονηματισμό» του. Οι φίλοι του Στέλιου Αλεξανδρόπουλου, ως ελάχιστη αναγνώριση της συμβολής του στο έργο της ακαδημαϊκής κοινότητας και στο ήθος της, οργανώνουν επιστημονική-πολιτική εκδήλωση στη μνήμη του, αύριο Τρίτη 30 Μαΐου, ώρα 19.00, στην αίθουσα εκδηλώσεων της ΕΣΗΕΑ. Θα μιλήσουν για το έργο και την πολιτική διαδρομή του οι: Γιάννης Δραγασάκης, βουλευτής Συνασπισμού, Δημήτρης Σωτηρόπουλος, επίκουρος καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Γιώργος Χιωτάκης, αναπληρωτής καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Νίκος Χριστοδουλάκης, τ. υπουργός, βουλευτής ΠΑΣΟΚ.

ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ